

Mantelzorgmakelaar op zoek naar (h)erkenning

De mantelzorgmakelaar kan mantelzorgers op veel manieren ondersteunen: zorg inzetten, hulpmiddelen en Wlz-indicaties aanvragen, aangepast vervoer of woningaanpassingen begeleiden. En ook in de gaten houden of de mantelzorger niet overbelast raakt en dus tijdig respijtzorg regelen. Maar veel te weinig mensen weten dat het beroep bestaat, zegt mantelzorgmakelaar Priscilla Miedema. En hoewel ze er zelf baat bij zouden hebben, doen professionals in de eerste lijn onvoldoende om daarin verandering te brengen

TEKST: FRANK VAN WIJCK

BEELD: PRISCILLA MIEDEMA | PIXABAY/TRUTHSEEKER08.

Toen Miedema vijftien jaar geleden voor haar oma begon te zorgen, had ze nog helemaal niet het idee dat ze daarmee mantelzorger was geworden. “Je doet het gewoon”, zegt ze. “Pas toen iemand me erop aansprak, herkende ik mezelf in het begrip. Dit geldt voor veel mantelzorgers. Maar het is wel goed dat ze zich realiseren dat het inderdaad mantelzorg is wat ze doen, en dat ze daarbij hulp van buitenaf kunnen krijgen. Teveel van hen weten dit nog niet. Ze zijn zo druk met mantelzorgen dat informatie over hulp langs ze heen gaat. En ze hebben een bepaalde koppigheid. ‘Ik red het nog wel’, hoor ik vaak. Maar ik weet uit ervaring dat ze dit uiteindelijk niet gaat lukken.” Recent hoorde ze weer van een mantelzorger wat ze al vaker hoorde: ‘Het voelt als falen dat het me niet meer lukt’. “Dan zeg ik: ‘Kijk eens wat je al tien jaar hebt gedaan zonder daar hulp bij te krijgen.’”

Bewustwording

Zorgen voor haar oma was voor Miedema logisch. “Ze woonde een straat verderop en was vaak bij ons”, vertelt ze. “Als onze ouders iets hadden, was het vanzelfsprekend dat zij op de kinderen paste. Ik vond het niet meer dan logisch om iets terug te doen toen dat nodig werd, we hebben een hechte band. Ik heb weliswaar twee oudere broers maar die zijn toch wat minder betrokken. En ik kan me ook voorstellen dat ze liever zien dat ik oma help als ze een ongelukje op het toilet heeft.”

Acht jaar geleden kreeg Miedema zelf een ernstig auto-ongeluk en had ze dus tijdelijk zelf mantelzorg nodig. “Dat maakte me bewust van hoe belangrijk het is een goed netwerk te hebben”, zegt ze. “De functie van mantelzorgmakelaar kende ik toen nog niet. Maar ik had dat wel graag willen weten, want ik ben zelf in de mantelzorg voor mijn oma tegen muren aangelopen. De

gemeente die zegt: ‘Maar jullie zijn zo’n goed team’, als je om hulp vraagt. Of: ‘Ik denk niet dat er organisaties zijn die het beter kunnen dan jullie het zelf doen’. Dat zal best, maar ik wil meer voor mijn oma zijn dan alleen maar haar mantelzorger. Ik wil ook haar kleinkind zijn. Toch zegt de gemeente: ‘Waarom hebben jullie huishoudelijke hulp nodig? Jullie zijn er toch’. En je wordt van het kastje naar de muur gestuurd tussen de gemeente en de verzekeringsmaatschappij. Ik had dus veel eerder willen weten dat dit beroep bestaat en dat je als mantelzorger hiervan gebruik kunt maken.”

>>

Puzzelstukjes

Na haar ongeluk werd Miedema afgekeurd voor haar toenmalige werk. Een beroepskeuzetest bracht haar in contact met een mantelzorgmakelaar. “Alle puzzelstukjes vielen op hun plek”, vertelt ze, “Je kunt van A tot Z met iemand meelopen en taken overnemen, waardoor die op adem kan komen en kan opladen. Veel waardevoller dan dat iemand naar de huisarts gaan voor pijnklachten. Daar krijgt die een pilletje of het advies naar de fysiotherapeut te gaan, maar juist in het voorliggende veld kan heel veel gedaan worden. De mantelzorgmakelaar kan de druk op de huisarts verlichten, als die weet dat wij bestaan. Hetzelfde geldt voor de wijkverpleegkundige. Die gaat uit goodwill aanvragen doen voor de cliënt, terwijl ze er gewoon zou moeten zijn om zorg te verlenen.”

De huisartsen houden wat dit betreft hun eigen probleem een beetje in stand, vindt Miedema. “Als beroepsvereniging hebben we overal in het land huisartsen benaderd, maar je krijgt een minimale reactie of zelfs: ‘Wij hebben niets met mantelzorgers te maken’. Dat lijkt me stug. Als je vindt dat je het te druk hebt, kijk dan wie zaken van je kan overnemen. Sta ervoor open. En vind je het zelf niet interessant, informeer dan in ieder geval je patiënten. Dan kunnen die zelf beslissen of ze hulp willen van een mantelzorgmakelaar. Met een paar huisartsen hebben we wel goede samenwerking en dan zie je dat het gaat rollen. Maar het zijn uitzonderingen. Ook de thuiszorg heeft er veel te weinig oog voor. Ook die roept dat ze het zo druk hebben en ontlast willen worden. Ook voor hen geldt dus: weet ons dan te vinden. Idem de wijkverpleegkundigen. De ergotherapeuten zijn een uitzondering, die zien wel wat de meerwaarde is van een mantelzorgmakelaar. Maar ook hen heb ik moeten uitleggen dat wij echt niet op zoek zijn naar concurrentie, maar juist naar samenwerking. Daarbij kan ik mensen dan ook naar een goede ergotherapeut verwijzen.”

Geen verwijzing

Het is vreemd dat gemeenten inwoners niet op de hoogte brengen van het bestaan van de mantelzorgmakelaar, stelt Miedema. “De professionals in het sociaal domein weten wel van ons bestaan”, zegt ze. “Maar ze kennen meer het woord dan dat ze echt weten wat we doen. En ze zeggen ook wel eens: wij zijn gratis. Niets is gratis, de professional in het sociaal domein ook niet. In contact met een mantelzorger bespreken we altijd dat ons werk wordt vergoed uit een aanvullende verzekering van de cliënt zelf of van de mantelzorger, dat verschilt per zorgverzekeraar. Soms betalen werkgevers, in de vorm van een vast bedrag of een aantal uren, als ze daarmee werkuitval van een mantelzorger kunnen voorkomen. Daar hebben ze nu met de krapte op de arbeidsmarkt veel meer oog voor. Daarnaast kunnen we natuurlijk ook particulier ingezet worden. Ook als onze inzet het aantal uren overstijgt dat uit de aanvullende verzekering wordt vergoed. De een zegt ‘Dan hoeft het voor mij al niet meer’, maar veel mantelzorgers gaan hier serieus op in.”

Emotioneel betrokken is ze als mantelzorgmakelaar niet. “Het is professioneel handelen wat ik doe”, zegt ze. “Maar dat neemt niet weg dat we heftige situaties kunnen bespreken met elkaar. En als ik vanwege oudermishandeling een melding doe bij Veilig Thuis, gaat me dat echt niet in de koude kleren zitten. Je zet dan iets in gang waar mensen flinke gevolgen van gaan ondervinden. Dan is het mooi dat je bij een collega anoniem je verhaal kunt doen. Natuurlijk raken bepaalde verhalen je wel, maar dan is het fijn om niet te emotioneel betrokken te zijn.”

Zorgelijk

Over de toekomst van de mantelzorg maakt Miedema zich zorgen. “De druk op hen gaat toenemen”, zegt ze. “Ik vraag me af of er over twintig jaar nog verpleeghuizen zijn. Hoe gaan we dat dan doen, als ouderen ook bij toenemende

kwetsbaarheid nog thuis wonen? Er moet dan in ieder geval voldoende budget overblijven om die mantelzorgers te kunnen blijven helpen, om te voorkomen dat ze overbelast raken. Nu zijn er al situaties waarin het thuis écht niet meer gaat, maar waarin het toch nog maanden duurt voordat iemand intramuraal terecht kan. Ook eenzaamheid is een factor om rekening mee te houden. Ouderen kunnen in de thuissituatie dermate vereenzamen dat ze niemand meer zien. Dan is een verpleeghuis echt een betere optie, zeker in combinatie met de lichamelijke en/of geestelijke klachten.”

Ook in de intramurale setting blijft de mantelzorger steeds vaker een rol spelen. “Voor mijzelf heel herkenbaar nu mijn oma in een verpleeghuis woont”, zegt Miedema. “Afgelopen zomer kreeg ik een brief met de vraag of ik mij alsjeblieft wil melden als ik taken zie die ik als mantelzorger wil doen. Daartoe ben ik tot op zekere hoogte bereid, maar ik trek er wel een grens in. De professionele zorg moet wel beschikbaar zijn. Ik heb meegemaakt dat mijn oma zich uitkleedde met de belofte dat ze ‘zo’ gedoucht zou worden. Mijn moeder heeft toen haar moeder maar gewassen en personeel erbij gehaald. Een half uur later kwam degene die dit had gezegd terug met de boodschap dat ze haar in de drukte vergeten was. Dat is mensonterend.”

Een grens trekken vindt Miedema ook belangrijk als het om het verrichten van medische handelingen door de mantelzorger gaat. “Insuline inspuiten als iemand daarvoor goed geïnstrueerd is, is prima”, zegt ze. “Maar laat bijvoorbeeld wondverzorging alsjeblieft over aan een professional die er verstand van heeft. Anderzijds: als iemand intramuraal wordt, waarom zou de mantelzorger dan ineens niet meer de medische zorg mogen verlenen die ze in de thuissituatie al jaren bood? Als het verantwoord gebeurt – met een check door een professional en controle of de situatie niet verandert – dan is dat prima.” <<

BMZM

Priscilla Miedema is sinds januari 2023 bestuurslid van BMZM, de Beroepsvereniging Mantelzorgmakelaars. De vereniging zet zich in voor een toegankelijke en kosteloze ondersteuning van mantelzorger en zorgvrager. Het doel is te waarborgen dat de diensten van de mantelzorgmakelaar als basisvoorziening laagdrempelig toegankelijk zijn voor iedereen. De mantelzorgers zijn hbo-geschoolde professionals. Als leden van BMZM zijn ze geregistreerd bij Registerplein. De BMZM houdt de kennis van haar leden up to date door onder meer intervisie, nascholing en kennisdeling onder haar leden.

Zie voor meer informatie [Home - BMZM - Beroepsvereniging Mantelzorgmakelaars](#).